Universal Declaration of Human Rights (UDHR) on Yakkha Language

याप्मि तोक्लागा इक्साहोर्लेकना छेपसालेन
(याक्खा भाषामा)

उत्तुमसाला

राजिवे?या याप्मि माङहिमगा घाक ओथोक चिगा निङवाभाङ मेलोन्लेय्हा उला इकलेहा नुङ मेननाप्खेप्हा तोक्लाचिगा साहोचोन्मागा भोङ चोङनिङ निङवायोक निरिक नुङ साक्सेमगा युक्थाम लेक्सानाङा ।

याप्मि तोक्लागा नान्सिप्मा नुङ हिनाम चोगानागा तुप्मा तुप्साना याप्मिछारेगा निङवासाघुमाङ माङदिप्मागा लो?वाहा लुङमामेन्छुम फोक्ताङ लेक्साहा नुङ याप्मिछारेगाभोङ छुरूम मेङगिसि?ले एनचेवा नुङ याहोम्माना निङवायोक चोक्मा तोक्माना माङचुघाक इरूमिगा धाक हाक्साङ तुक्नुङ मिताहाङा ।

हुप्मा नुङ फेङमागा ओतेरेसाङ हेक्साङना लाम्बु लो?वा वेम्माफेम्मा याप्मि लेङमाइ मेलेङमा मेन्जोक्मागा हाङथुक्का आदालभाङ याप्मि तोक्लागा जोगा चोक्मा हाच्चिक लेक्सानाङा ,

हिङयुङला चि लुमबे निभाकसाप्ना सामरित युङसाङ चोन्मागा हाच्चिक लेक्सानाङा ।

काप्चिरिक माहिङयुङला इरूमिचिङा माछेपयाएपपेयाप्मिगा याक्छिक तोक्लाचि नुङ याप्मिगा चो?निङ ङखोङ वेम्फा मेच्छा लुम्मबे सोबेलेक इक्लेहा तोक्लाचि याएप्माचिहोङ माङा निङवायोक न्हाङ इसाम भाराम चोम्मागा नुङ हिङमारू उचुंन्मागा आघुर हुप चोगानागा ।

ओधोक हिङयुङ चिङा काप्चिरिक माहिङयुङलानुङा फातानावे याप्मि तोक्लाचि नुङ याक्छिक निङवायोकनुङ तोक्मानुङ्गा इक्साहोर्लेक चु?मा ,येम्मानुङ चोन्मागा हुप चोगानागा नुङ खा तोक्लानुङ निङवायोक लो ?लो तोक्मागा भोङ इक्ले मि?मायाखुवा चामाहाबाङना तुक्नुङ हाच्चिकना लेक्सानाङा

नाहोकछुमङा घाक इरूमिचि नुङ घाक हिङयुङलाचिङा आप्नेम्हा एको सोङारा छिक्मालुङगा उलाबे ना याप्मितोक्लागा इक्साहोर्लेक छेपसालेन याएतामाना न्हाङ ना जाङगा भोङ हे?नाचा ओथोक नुङ पाकुमिगा हे ?नाचा ह्वाकङा ना छेपसालेन खुरून्दार निङवाबे युङसाङ चिन्माना नुङ चिन्दाइगा लाम्बुभाङ खा तोक्लानुङ निङवायोक तोङवे ओथोक हिङयुङ पे ?हा इरूमिलुमुबे उङचिगा लिङ नुङ तोकलिङ लामवे ङखा तोक्लाचिगा चुप्मा नुङ येम्मागा चेङनेम चोङनेम्माहा चेवा(निङवा) युक्सामाना ।

धारा - १

घाक ओथोक चि चोननुङ नुङ तोक्लागा युक्थाम्बे वामानासोलोक निङवायोक नुङ इकले ङ्वाम्याहा । उङचि निङवा नुङ साघु तोक्साङन्दा यानेसाहा साहा ङवाम्याहा न्हाङ एको हेकोनाबे फुनुन्छागा बेभार चोक्माहा ।

धारा - २

हु?या नासेन सामसिरिङ चे?या मु?या हाङथुकयेम निङवाचुरू हिङयुङला येम इसामभाराम उधुक याङसा वामाहा येम हेकोहा हेखा इमिन्ना चा थुक्थाम बे इमिन्ना चा खालगा खोन्सिमा मेन्जोक हे ?नाचा ओथोक ना छेंसालेन बे वान्ने?हा तोक्लानुङ निङवायोकहागा तोक्ला लेङमे?हा । ना गा काप्पा हाङथुक तोक्लिङ इ हेकोहा खामयुक एम लिङ नुङ इक्लेतोङखुवा तोङखुवा याप्मि (ओथोक) हे?नाचा निङवायोक एनआदाल मे ?निङ येम हेकोहा पेस्वा हाइकामवाल खामसुक लो?वाहा हेखाचा युक पे खोन्सिप्मा न्दोङमेन्हाचि ।

धारा -३

दिपङ याक्खा
महासचिव

किरात याक्खा छुम्मा केन्द्रीय समिति काठमाडौं स्थापना:२०५१

काहाक ओथोक हिङगु?या निङवायोक्हा नुङ आप्थाकका तोक्ला लेङमे ?हा ।

धारा - ४

इसाचा कामारा इ घार्ति युङमा न्दोङमेन्ना । इमिन्ना खालगा कामारानुङ घार्ति इन्माइन्चामा एक्को?मेनिङ चिछेक चोगामाना ।

धारा - ५

इसा याप्मि चा यावाङथोक को मोक्मा तेम्मा येम नासा?नुङ कुयाप्मिलो?वा येम हिङसाचोक्मा साझाइपिप्मा ठेङ्ग्रोआक्मा न्दोङमेन्ना ।

धारा - ६

हे?नेचा हाङथुक मिकलामवे इसा याप्मि चा ओथोक साप्नुङ तोक्माहा तोक्ला लेङमे?हा ।

धारा - ७

घाक याप्मि चि.मेङखोन्सि?ले हाङथुकका मिकलावे इक्लें ङ्वामे?हा नुङ हाङथुकका युक्थाम्वे इक्ले वेभार. चोगिवि?व्हा । धाक याप्मि चि ना छेपसालेन गा योभालाङ येम हेकोहा इमिन्नाचा खोन्सिप्मा येम इमिन्ना खोन्सिमेप्मा चोन्मा होएताराङ हाङथुकका इकले उमाहा तोक्माना तोक्ला लेङमे ?हा ।

धारा - ८

हे?ना याप्मिचा थुकराङ येङ हाङथुक भाङ तोक्ताहा याक्छिक तोक्ला चिगा योभालाङ चोक्खुवा चोक्ला चि होएताराङ खाम्बिर निरिकदाङ भाङ येङदुहा सिधाक तोक्माना तोक्ला वाम्मे ?ना ।

धारा - ९

इसाचा निङवातोसोक पाराङा लाप्माछेक्मा छेक्पापाङबे युङ्माइ खामयुक भाङ लोन्हाङमा न्दोङमेन्ना ।

धारा - १०

इसायाप्मि उङछोङबे लाप्ताना लाङमुक साकसाना फातुर येम उक्कातोक्ला नुङ टुखुरूक बे?हा नेमानिङा निङवायोक .नुङ येङदुना (खाम्बिर) निरिकदाङबे इकलेइकले मेङखोन्सिप्मागा लाङचेम्बे नाभाकलाङ तिमाहा तोक्माना तोक्ला वान्ने ?हा ।

धारा - ११

(१) पान्थेहुङमाहा फातुर आखुबा इसाचा ओथोक लाङचेम नाभाकलाम तिमाबे एमफाङमागा भोङ चाहाबा चोघा पारमानचि सोप्मेमा नुङ हाङथुकङा नाक्तुहा यायोलोकि खुट्या मेनजोक्लेनुङ मे?निङना लेङमाना तोक्ला वे?ना ।

(२) हे ?ना याप्मिङा चोक्ला चोगुनानिङा एहिङयुङ येम योहिङयुङगा हाङयुक्ङा डाण्डाचोक्मालाएक्ना यालोक फेक्ताङ ङखा?लाहा फोक्ताङ चोकखुबा इसाचा ओथोक डाङचोक्माना फातुर एन्साङ ओम्बा कामे?माहोङ पान्थेहुङमे?मा न्दोङमेन्ना । नुङ न्ना डाङचोक्मालाएक्ना फातुर चोगुभोङ ङखा?निङ तिसाहा पान्थे हाक्साङ प्याक पान्थे ङ्हुङमे ?मेन्ना ।

धारा - १२

इसा चा याप्मिगा खुसालेन्दाङहा पाङखिम ,पाङ येम छेपसान्दि बेभार निङवाखोचोक येम हाङथुक ओतेरेसाङ ओन्दाङ ओम्मा चोक्मा न्दोङमेन्ना । नुङ उङउकका चोननिङ नुङ निङ्लाबेचा हाङथुक ओतेरेसाङ सुत्मा न्दोङमेन्ना । हे ?नाचा ओथोकका ङखा?लाहा ओन्दाङ ओम्माहा इ सुत्माहा गा ओतेरेसाङ हाङथुक भाङ हिङमाफाप्मा तोक्माना तोक्ला वाम्मे?ना ।

धारा - १३

१. हे ?ना चा याप्मिगा उखामयुकका सात होङ्वे तामाखेप्मागा नुङ पाङखिमयुङमा तोक्माना निङवायोक का तोक्ला वान्ने ?ना ।

२ हे ?ना याप्मिथोक उखामयुक येम हेकोना हे?ना खामयुक चा लेन्हाङमा तोक्माना लान्दाराप्मा तोक्माना तोक्ला वाम्मे ?ना ।

धारा - १४

दिपक याक्खा
महासचिव

किरात याक्खा छुम्मा केन्द्रीय समिति काठमाडौं स्था:२०५१

१. हे ?ना याप्मिचा आतिचारनुङ फेङ्बा भाङ हिङमागा हे?ना चा खामयुगकण पे याक्मा तोक्माना तोक्ला वाम्मे?ना ।

२. हाङयुक ओतेरेसाङहा आप्राद चि येम काप्चिरिक माहिङयुङला गा जाङ(तोकयोक) नुङ हुपचे?या चि ओतेरेसाङका फोक्ताङ चि माङ ओजेप्पाहा लो?वाहा लोन्दाहा याङलोक चि बे घ्हेन खा तोक्लागा चालाचोक्मा न्दोङमेन्हा ।

धारा - १५

१. हे?ना ओथोक चा हिङयुङलागा तोक्ला वाम्मे?ना ।

२. इसाचा ओथोक चा निङवाखोन्चोक पाराङा उका हिङयुङला भाङ खोन्सिप्माहा चोक्मान्जोगि?वान्हा भोङ इसाचा याप्मि वा हिङयुङला लेक्मे ?मा तोक्माना तोक्ला भाङ खोन्सिप्मा चोक्मा न्दोङमेन्ना ।

धारा - १६

१. हिक ताखुवा बाबु मामु , हु?या , मु?या, येम हिङयुङलागा छेक्पा मे ?निङ थाङ छेङमाहोङ पाङखीम युङमा तोक्माना तोक्ला वाम्मे ?ना । उङचिङा थाङन्छेङमे ?निङ वायाना तोङ नुङ लाङमिकेक निङना तोङगा इक्लेह्मा तोक्लाची तोक्माना वाम्मे ?ना ।

२. थाङस्यौङवा थाङस्यौङमा हिपापाङगा निङवायोक नुङ पुरो साप थाक पे सेथाङ छेङमा तोक्मे ?न्ना ।

३. पाङखीम पाकुमिचि गा राजिनुङ सामयुक्थाङ ओम न्ना लेक्सानाङा पाकुमी (याप्सेन) नुङ हाङयुङला भाङ एप्माफाङमा तोक्माना तोक्ला युक्स्वानी ।

धारा - १७

१. हे ?ना याप्मि उ ओतोखुमाकका नुङ हेकोहा याप्मिचिनुङ केक्साहा याङसा युङमाना तोक्ला वाम्मे ?हा ।

२ इसा चा याप्मि उनिङवा खोनचोक पाराङा न्नागा याङसा भाङ फोङमा न्दोङमेन्ना ।

धारा - १८

हे?ना याप्मि उनिङवा चे ?या युङमाना चेवा सोङमा तोक्माना नुङ मु?यागा निङवायोकका तोक्ला वाम्मे ?ना न्ना होङवे उङा आफाइङा सेगुना मु?या येम सानिङ लेक्माना निङवायोक तोखुमाक येम हेकोहा चिनुङ तोङमा घाकलुमबे येम तोखुमाक च्याङकुलुङ चि चोक्माना,उ मु?या माना चोक्माना उमु?या चिम्माना सानिङ सोप्मेमाना ,योक्माना नुङ हिमा तोक्साना निङवायोकका सामेत ङङाम्मे ?हा ।

धारा - १९

हे ?ना याप्मि उनिङवा नुङ चोक्मा तोक्माना निङवायोकका तोक्ला वा?म्मेना । ना तोक्ला होङवे इचा ओन्दाङ ओम्मा मे ?निङ एननिङवा युङमा तोक्माना तोक्ला सातका हाटाक मे ?निङ हे ?ना चा लाम भाङ सोखेङ नुङ निङवा चे ?या तोक्मागा योक्मागा नुङ हिमा तोक्माना तोक्ला चा ङङाम्मे ?हा ।

धारा - २०

१. इसा याप्मिचा योकयोक छुम्साइ चोक्माना नुङ हुरि छुम्माना निङवायोकका तोक्ला वाम्मे ?ना ।

२. इसाचा ओथोक हे ?ना चा हुरिछुम्मा बे फामा तोक्माना सोङमा मेम्बिप्मा चोक्मा तोक्माना मान्ना ।

धारा - २१

१.हे?ना याप्मि मिकसोरी ऐम निङवायोकङा सेगाना हूवाङगुमचि भाङ उङचि खामयुकका हाङगुमबे युङमा तोक्मान तोक्ला वाम्मे ?ना ।

२. हे ?ना याप्मिचा उखामयुकका लाङचेम(घाकलुङ) फोक्ताङबे इक्ले हूयामा तोक्माना तोक्ला वाम्मे ?ना ।

३. हाङगुमगा आदाल युङमाना साम इरूमिगा सापथाङ निङवा वाम्मे ?ना । न्ना खा?लाना सामथाङ निङवा दाफे नुङ मेएप्लेना निङवापिप्मा भाङ लु?मा तोङमे ?ना नुङ ङखा?लाना स्वाकसेक छुप निङवापिप्मा येम हेकोहा ङखा?लाहा खालगा सेक्माना पाराभाङ चोङमे?ना ।

धारा - २२

पाकुमि(याप्सेन) गा ओथोकका निङङा इसाचा याप्मि पाकुमिक कुसोपका तोक्ला वाम्मे ?ना : न्नानुङ घाकयाप्मि थुमगा इहिङयुङ बोल ऐम योयिङयुक फाप्माहा भाङ नुङ हे ?नाचा खामयुकका उलाम्भु नुङ युवाक

किरात याक्था हुम्मा
केन्द्रीय समिति काठमाडौं
स्था:२०५१

किपङ याक्था
महासचिव

थिङखाक लो ?वा उक्का चोन्निङ नुङ निङवयोक याप्मिगा चोङमागा इमिन होङ्या पाकुमिक , इदुमिगा तोक्लाचि चालाचोक्मा तोक्मान तोक्ला वाम्मे ?ना ।

धारा - २३

१.हे?ना याप्मि फोक्ताङ चोक्मा उनिङवाङा चोङचामा सेक्मा नुङ फोकताङ चोक्मागा भोङ तोङनुङ नुङ उङनुनुङना निङवारूङ तोङमा नुङ चोङचामा मे?निङ छोङवे हिङमाना तोक्मा तोक्ला वाम्मे ?ना ।

२. हे ?ना याप्मिङा इमिन्नाचा सेङसिप्मा मे ?निङ इक्लेहा फोकताङगा भोङ इक्ले जेला तोक्माना तोक्ला वाम्मे ?ना ।

३.फोक्ताङ चोक्खुवा हे ?नाचा याप्मि नुङ न्नागा पाङखिमगाभोङ याप्मिसाप्नुङ चोननिङ लो ?वा हिङचामागा तारतुम्बिगा भोङ तोङनुङ नुङ उङनुनुङ जेला तोक्माहा नुङ चाहावा चोगा भोङ पाकुमिक हिङमाना भाङ नुङ हेकोहा उलाम्बुमाङ न्नागा थोम्मागा तोक्ला वाम्मे ?ना ।

४. हे ?ना याप्मि उङलेङदिगा कुसोपका भोङ ट्रेड युनियन लोन्मा नुङ न्ना बे केङमा तोक्माना तोक्ला वाम्मे ?ना ।

धारा - २४

हे ?ना याप्मि एन्नु फोक्ताङ बेलाघारि नुङ जेला नुङ दाफे फोङमा नुङना याङसियाक्मा नुङ लेल्लेङ गा तोक्ला वाम्मे ?ना ।

धारा - २५

१. हे ?ना याप्मि उक्का नुङ उक्का पाङखिमगा तुक्मानुमा नुङ उचुन्मागा भोङ चामेङबा ,तेफेन याक्सा नुङ सिघाक पाङघाकका सोयेकचि नुङ चाहावा चोगाहा लो ?वा याप्सेन (पाकुमिक) फाप्माहानुङ साक्सेम हिङमा तोक्माना तोक्ला वाम्मे ?ना । न्हाङ चोङचामा मेन्दोक तुक्माछाक्मा मेय्हामा माहुमापाहुबा येम न्नागा मुकबाइराहा हेकोहा निङवारूमबे युवाक थिङखाक नुङ उलाम्बुगा मे?निङबे हिङचामा बे छाक्नुङ लेक्साभोङ कुसोपका तोक्ला वाम्मे ?ना ।

२.उमा नुङ पिछाचि मि? सो?माहा नुङ फाप्माहा तोक्माना तोक्ला वाम्मे ?ना । थाङ छेङमाहोङ इ मेनछेङले ङ्वायाहा पिछानाछाचि इक्ले पाकुमिक हिङमा चामावाप्मा तोक्माना तोक्ला वाम्मे ?ना ।

धारा - २६

१.घाक याप्मिबे चिन (निछेम) गा तोक्ला वाम्मे ?ना । मिस्सेका तारोकथाम नुङ युक्थाम (सामथुक्मा) चिन माफाति लेङमे ?हा । तारोकथाम चिन मिकसिम वाम्मे । थिङखाक नुङ फोकलुङ चिन घाकपे सोयेक वाम्मे नुङ तोरोकचिन मेथामेथिगा गा उसामबे घाक इक्लेहा तोक्लागा वाम्मे ?ना ।

२. चिन याप्मि साप्नुङ ओथोक लुङगा पुरो पुथोम र याप्मितोक्ला नुङ याक्छिक निङवायोकका चोननिङ चोन्मागा लाम्बु सोप्मेप्माना वाम्मे ?ना । चिनङा घाक हाङयुङला ,हु?या नुङ मु?यागा हुरिलुमबे मिप्मानिमा ,हिङहिङमा नुङ निभाकसाप्नुङ गा चोम्माना नुङ काप्चिरिक माहिङयुङला गा उचुन युङमागा वोल चि ओन्दाङ तिमागा फाप्मा चोङमे ?ना ।

३. एनच्याचि पिप्मा चिन सेक्माना तुम्ना तोक्ला उमाउप्पा गा वाम्मे ?ना ।

धारा - २७

१. हे ?ना याप्पि उका इसामभाराम मु?यालुङ ओथोकपे निङवायोक केङमागा सितापचाला चोक्मा नुङ बाइग्यानिक पुसाहा नुङ न्नागा उचुन्ना ओलेसिचि चालाचोक्मा तोक्माना तोक्ला वाम्मे ?ना ।

२. घाक याप्मि उङा चोगु फातुना हे ?नाचा बाइग्यानिक चे ?यालावा येम सितापका साक्खा भाङ तोक्माहा नाबुथुक नुङ तोक्निबाङ ओलेसि चि उमाना तोक्ला वाम्मे ?ना ।

धारा- २८

हे ?ना याप्मि ना छेपसालेनबे छेप्ता पियाहा तोक्ला नुङ निङवयोक चि घाक का घाक तोक्मा ह्यामाना पाकुमिक नुङ योहिङयुङनुङ (व्यवस्था) तारतुम्बिगा तोक्ला वाम्मे?ना ।

दिपक याक्खा
महासचिव

किरात याक्खा छुम्मा केन्द्रीय समिति काठमाडौं स्था:२०५१

धारा - २९

१.घाक याप्मि उकका याप्सेन छोडवे चोक्ला वाम्मे ?ना । डखा?लाना याप्सेनवे वामाहोङ से न्ना याप्मिथोकका निङवायोक नुङ घाक ओथोकएप्पा पुमागा लो ?वाना वाम्मे ?ना ।

२.उतोक्ला नुङ निङवायोकका चालाचोक्मानिङ हे?ना याप्मिङा चा हेकोना याप्मिथोकका तोक्ला नुङ निङवाथोकका तोक्ला नुङ निङवायोकका चुमातुमा हा चि नुङ चाहाबाचोगा तुम्मागा हाङथुकङा छेक्तुना सात होङवे वामाहा ।

३. खा तोक्ला नुङ निङवायोकका काप्चिरिक माहाङयुङलागा हुपचे?यानुङ जाङ (तोकयोक) चि ओतेरेसाङ लेङमाना इमिन्नाचा इमिनिङचा चालाचोक्मा न्दोङमेन्ना ।

धारा - ३०

हे?ना हाङयुङला (खामयुक) तोङ इ ओथोकङा छेपसालेनबे छेपतिसाहा तोक्ला नुङ निङवायेकचि इसिप्माना निङवाङा येम डखा?लाहा फोकताङ चोक्मा यामागा होङचा फोक्ताङ चोक्मेमागा ना छेपसालेन बे छेपलोन्दाहा तोक्ला नुङ निङवायोक फुङकेङमा न्दोङमेन्हा ।

(१० डिसेम्बर १९४८ पे काप्चिरिक माहिङयुङलागा नाहोकछुम भाङ येनाहा)

अनुवाद : मागमान जिमी (लिंखा)
केन्द्रिय सदस्य
किरात याक्खा छुम्मा

किरात याक्खा छुम्मा केन्द्रिय समिति काठमाडौं स्था:२०५१

दिवङ याक्खा
महासचिव